

Sygn. akt VIII Gz 412/17

POSTANOWIENIE

Dnia 23 listopada 2017 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Górnik

Sędziowie: SO Patrycja Baranowska

SO Natalia Pawłowska-Grzelczak

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2017 r. w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa T. S.

przeciwko (...) spółce akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanej na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 17 lipca 2017 r. w sprawie o sygn. akt XI GC 641/17;

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSO Natalia Pawłowska – Grzelczak SSO Anna Górnik SSO Patrycja Branowska

UZASADNIENIE

Powód T. S. złożył pozew z dnia 1 marca 2017 roku przeciwko (...) spółka akcyjna w W.. Zażądał zapłaty kwoty 4.632,80 złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 5 stycznia 2012 roku do dnia zapłaty. Dalej wskazał, że przed tutejszym sądem toczyła się sprawa o sygn. XI GC 153/14 o zapłatę kwoty 5.100 złotych. W tamtejszej sprawie sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda dochodzone roszczenie. Jednocześnie w tamtejszym postępowaniu ustalono, że powodowi od pozwanej przysługuje roszczenie w kwocie 9.732,80 złotych a skoro w wymienionej wcześniej sprawie żądał zapłaty wyłącznie kwoty 5.100 złotych do zapłaty na jego rzecz w dalszym ciągu pozostaje kwota dochodzona niniejszym pozwem (9.732,80 złotych – 5.100 złotych = 4.632,80).

Obecne, jak i wcześniejsze powództwo dotyczą zapłaty z tytułu najmu pojazdu zastępczego.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwana wniosła o odrzucenie pozwu z uwagi na powagę rzeczy osądzonej. Zdaniem pozwanej w treści pozwu wynika, że chodzi o tę samą szkodę, o której orzekano już w sprawie o sygn. XI GC 153/14. Powód w tamtejszej sprawie nie wskazywał, że dochodzi roszczenia częściowego, nie rozszerzył powództwa. Postanowieniem z dnia 17 lipca 2017 r. Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie odmówił odrzucenia pozwu. W uzasadnieniu wskazał, że niewątpliwie sprawa o sygn. XI GC 153/14 jest podmiotowo tożsama ze sprawą niniejszą. Niewątpliwie kwota dochodzona tamtejszym, jak i niniejszym pozwem stanowi należność za najem pojazdu zastępczego po kolizji w dniu 20 sierpnia 2011 roku, gdzie uszkodzony został pojazd O. o numerze rejestracyjnym (...).

W sprawie XI GC 153/14 powód dochodził zapłaty kwoty 5.100 złotych tytułem kosztów najmu. Powód wywodził roszczenie z umowy najmu pojazdu i faktury za ten najem na kwotę 23.370 złotych z podatkiem VAT, gdzie przedmiotem usługi był najem pojazdu przez okres 95 dni za cenę 200 złotych za jeden dzień najmu.

Wyrokiem z dnia 3 lutego 2016 roku sąd zasądził od pozwanego dochodzoną przez niego kwotę w całości to jest 5.100 złotych, sąd oparł się wówczas na przyjęciu, że uzasadniony okres najmu pojazdu zastępczego wynosił 79 dób a zasadna stawka dzienna najmu to 160 złotych brutto, stąd obniżając kwotę (79 x 160zł) 12.640 złotych o podatek VAT (2.907,20 złotych) powstaje kwota należności 9.732,80 złotych.

Sąd Rejonowy podkreślił, że powód nie ma obowiązku wskazywać w pozwie, iż dochodzi roszczenia częściowego (z większej całości) a niewskazanie tej okoliczności w pozwie nie pozbawia go możliwości dochodzenia pozostałej kwoty należności w innym okresie, w odrębnym postępowaniu sądowym. Dalej Sąd wskazał, że powód nie ma również obowiązku rozszerzać powództwa, jeśli w toku sprawy pojawią się okoliczności wskazujące, że może on domagać się wyższego roszczenia, aniżeli pierwotnie w pozwie oznaczone. Powód nigdy nie oświadczył, że kwota 5.100 złotych (zasądzona przywołanym wyrokiem) wyczerpuje wszelkie jego roszczenia związane z opisywanym najmem pojazdu zastępczego, nie zrzekł się roszczenia w kwocie przewyższającej kwotę orzeczoną wyrokiem. Sąd Rejonowy wskazał, że w niniejszym postępowaniu będzie badał ponownie wysokość stawki najmu (która pozostaje sporna) oraz okres najmu pojazdu zastępczego a po rozpoznaniu wszystkich wniosków dowodowych ustali, czy roszczenie dochodzone w niniejszej sprawie przewyższa kwotę orzeczoną w sprawie XI GC 153/14 czy też nie.

Pozwana złożyła zażalenie na powyższe orzeczenie wnosząc o jego zmianę przez odrzucenie pozwu i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono naruszenie prawa procesowego tj. art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 366 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i nieodrzućenie pozwu w sytuacji, w której powód dochodzi odszkodowania za tę samą szkodę, za którą odszkodowanie zasądzone zostało powodowi od pozwanej prawomocnym wyrokiem z dnia 3 lutego 2016 r. w sprawie o sygn. 153/14. W uzasadnieniu pozwana podniosła, w niniejszej sprawie jak i w poprzedniej zachodzi tożsamość stron procesu, przedmiotu rozstrzygnięcia oraz podstawy sporu. Z uwagi na powagę rzeczy osądzonej pozew powinien zostać odrzućony bowiem granice przedmiotowe powagi rzeczy osądzonej obejmują nie to, co stanowiło granice powództwa ale to, co stanowiło przedmiot i podstawę faktyczną rozstrzygnięcia w chwili zamknięcia rozprawy. Pozwana podniosła, że należy mieć na uwadze także fakt, iż od momentu uprawomocnienia się wyroku okoliczności faktyczne sprawy nie uległy jakiegokolwiek zmianie. Dalej pozwana podniosła, że jeśli powód zamierzał dokonać podziału roszczenia i dochodzić jego części w odrębnych postępowaniach powinien tę okoliczność wyraźnie wskazać. Dalej zarzucono, że powód po zapoznaniu się z opinią biegłego sądowego miał możliwość rozszerzenia powództwa. W odpowiedzi na zażalenie powód wniósł o jego oddalenie i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie strony pozwanej nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podziela w całości stanowisko Sądu Rejonowego przedstawione w zaskarżonym postanowieniu. Powołana w zażaleniu argumentacja w żaden sposób nie podważa poczynionych ustaleń i dokonanej oceny z punktu widzenia normy art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c., w konsekwencji której Sąd Rejonowy uznał, że brak jest podstaw do odrzucenia pozwu w niniejszej sprawie.

Według art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., sąd odrzuci pozew m.in. wtedy, jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa została już prawomocnie osądzona. Zgodnie zaś z art. 366 k.p.c., wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Powaga rzeczy osądzonej jest niepodlegającą sanowaniu negatywną przesłanką procesową, o charakterze bezwzględny, której nieuwzględnienie przez sąd z urzędu stanowi uchybienie skutkujące nieważnością postępowania (art. 379 pkt 3 k.p.c.). Przedmiotowa granica powagi rzeczy osądzonej wyznaczona

przez przedmiot rozstrzygnięcia sądu oraz podstawę sporu pozwala na ocenę, czy zachodzi tożsamość roszczeń występujących w sprawie prawomocnie zakończonej i innych sprawach. Prawomocny wyrok nie stanowi przeszkody do wytoczenia powództwa między tymi samymi stronami tylko wtedy, gdy nie występuje tożsamość przedmiotu, a nadto jeżeli przedmiot powództw jest wprawdzie jednakowy, ale różne są podstawy powództw, przy czym chodzi w tym wypadku zarówno o podstawę faktyczną, jak i prawną żądania. Sąd Najwyższy stwierdził, że o tym, czy w nowym procesie chodzi o tę samą, czy też o inną podstawę faktyczną sporu, decyduje stan faktyczny, jaki istniał w chwili zamknięcia rozprawy w poprzednim procesie, a nie to, czy powód zgłosił istniejące i istotne dla rozstrzygnięcia sprawy fakty. Utrwalony jest również pogląd, że z powagi rzeczy osądzonej korzysta tylko rozstrzygnięcie o żądaniu pozwu i nie obejmuje przesłanek tego rozstrzygnięcia. Powaga rzeczy osądzonej zachodzi wówczas, gdy sąd wyrokiem rozstrzygnął sprawę merytorycznie (uchwała SN z dnia 24 listopada 1966 r., III CZP 91/66, OSNCP 1967, nr 3, poz. 47). W literaturze oraz orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że tożsamość roszczenia zachodzi, gdy identyczne są przedmiot i podstawa sporu. Wobec tego, musi wystąpić tożsamość żądań zawartych w pozwach i ich podstawa, a także tożsamość okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie. Inaczej mówiąc, przedmiotowe granice zawisłości sporu z art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. wyznaczają - żądanie udzielenia ochrony prawnej w sposób i w zakresie wskazanym w pozwie oraz podstawa faktyczna żądania (por. postanowienie SN z dnia 9 czerwca 1971 r., II CZ 59/71, OSNC 1971, Nr 12, poz. 226; postanowienie SN z dnia 9 stycznia 1974 r., I CZ 144/73, Lex nr 7375; postanowienie SN z dnia 29 stycznia 1997 r., I CKU 65/96, Lex nr 29569; postanowienie SN z dnia 19 kwietnia 1999 r., III CKN 143/99, Lex nr 523569; postanowienie SN z dnia 9 sierpnia 2000 r., V CKN 1405/00, Lex nr 533882). W świetle powyższego odrzucenie pozwu z uwagi na istnienie powagi rzeczy osądzonej możliwe jest, zatem, gdy występuje tożsamość stron oraz tożsamość przedmiotu rozstrzygnięcia.

Niezasadność stanowiska Sądu Rejonowego pozwana wywodziła z faktu zaistnienia – jej zdaniem – powagi rzeczy osądzonej w myśl art. 366 k.p.c. Z takim stanowiskiem nie sposób się jednak zgodzić. Wprawdzie rację ma pozwana, że w obu sprawach, tj. w sprawie o sygn. XI GC 153/14 jak i w niniejszej sprawie zachodzi tożsamość stron, a przy tym w obu sprawach kwota dochodzona pozwem stanowi należność za najem pojazdu zastępczego po kolizji, w której został uszkodzony pojazd O. o numerze rejestracyjnym (...). Natomiast w ocenie Sądu Okręgowego, wbrew twierdzeniom pozwanej, nie występuje tożsamość roszczeń i rozstrzygnięcia. Podkreślenia wymaga, że ciężący na powodzie obowiązek dokładnego określenia żądania oraz wskazania uzasadniających je okoliczności faktycznych ma dla przebiegu procesu znaczenie podstawowe. W ten bowiem sposób konkretyzuje się zakres prawa przedmiotowego poddanego przez powoda ochronie sądowej, a także zostają wytyczone granice rozpoznania sprawy oraz, w konsekwencji granice orzekania, poza które sąd meriti wychodzić nie może. Związanie sądu przy wyrokowaniu żądaniem jest wyrazem obowiązywania w postępowaniu cywilnym zasady dyspozytywności, zgodnie z którą to powód decyduje nie tylko o wszczęciu postępowania, ale także o zakresie rozstrzygnięcia sprawy.

Powód w pozwie w sprawie o sygn. XI GC 153/14 dochodził zapłaty 5 100 zł tytułem kosztów najmu wywodząc roszczenie z umowy najmu pojazdu i faktury VAT wystawionej z tego tytułu a opiewającej na kwotę 23 370 zł. Faktura została wystawiona za 95 dni najmu pojazdu za cenę 200 zł za jeden dzień najmu. Wyrokiem z dnia 3 lutego 2016 r. Sąd Rejonowy zasądził dochodzoną przez powoda kwotę w całości przyjmując, że uzasadniony okres najmu pojazdu to 79 dób za dzienną stawkę 160 zł. W tamtej sprawie ustalono, że powodowi przysługuje roszczenie w kwocie 9 732,80 zł i obecnie powód domaga się zasądzenia pozostałej kwoty tj. 4 632,80 zł.

Należy zauważyć, że powód jest dysponentem roszczenia i może je tak kształtować, że w konsekwencji dojdzie do ich rozdrobnienia, o ile charakter dochodzonego roszczenia na to pozwala. Nie ma zatem przeszkód by powód dochodził części roszczenia, a sąd jest związany zakresem tak zgłoszonego roszczenia. Niedopuszczalność wyrokowania co do przedmiotu nieobjętego żądaniem oznacza niemożność objęcia rozstrzygnięciem innych roszczeń niż przedstawione przez powoda. Zakaz zasądzania ponad żądanie oznacza zaś, że sąd jest związany określonym przez powoda zakresem roszczenia (np. określoną przez powoda kwotą), nawet jeśli z okoliczności wynika, że przysługuje mu roszczenie w większym rozmiarze (szerzej K. Weitz, Związanie sądu granicami żądania w procesie cywilnym (w:) Aurea praxis, aurea theoria. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego, red. J. Gudowski, K. Weitz, t. 1, Warszawa 2011, s. 698-708). Podkreślenia wymaga, że prawomocny wyrok swą mocą powoduje, że nie jest możliwe

dokonanie odmiennej oceny i odmiennego osądzenia tego samego stosunku prawnego, w tych samych okolicznościach faktycznych i prawnych, między tymi samymi stronami. Opierając się na tych założeniach należy dojść do wniosku, że orzeczenie co do części roszczenia nie ma - jak wykazano - powagi rzeczy osądzonej co do jego reszty, która nie była przedmiotem orzekania sądu. Nie stanowi także przeszkody do oddzielnego dochodzenia pozostałej reszty tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2006 r., IV CSK 89/05, LEX nr 182900). Trafne zatem są twierdzenia Sądu Rejonowego, że nie zachodzi w niniejszej sprawie stan powagi rzeczy osądzonej. Powód nie musi też w pozwie wskazywać, że dochodzi roszczenia częściowo, musi jedynie dokładnie określić żądanie (art. 187 k.p.c.), tak aby możliwe było ustalenie granicy podmiotowej i przedmiotowej, co niewątpliwie na gruncie niniejszej sprawy miało miejsce. W takiej sytuacji rozdrobnienia roszczenia orzeczenie co do części roszczenia nie ma powagi rzeczy osądzonej co do jego reszty, która nie była przedmiotem orzekania sądu. Umożliwia oddzielne dochodzenie tej reszty (nie stwarza więc negatywnej przesłanki procesowej) i nie oznacza, że otwarta pozostaje możliwość odmiennego niż w prawomocnym wyroku orzeczenia w niezmienionych okolicznościach o zasadzie odpowiedzialności pozwanego (tak uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 1994 r., III CZP 29/94, LEX nr 1402957).

W tym stanie faktycznym należało na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. oddalić zażalenie.

SSO Natalia Pawłowska – Grzelczak SSO Anna Górnik SSO Patrycja Branowska

Sygn. akt VIII Gz 412/17

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)
3. (...)